

V Bruselu dne 26.7.2022
COM(2022) 357 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**o monitorovacím rámci pro 8. akční program pro životní prostředí: Měření pokroku při
dosahování prioritních cílů programu pro roky 2030 a 2050**

1. Úvod

Cílem 8. akčního programu pro životní prostředí¹ na období do roku 2030 je urychlit zelenou transformaci a zajistit rozhodná opatření na ochranu a obnovu životního prostředí. Již od roku 1973 se rozvoj a koordinace politiky EU v oblasti životního prostředí řídí všeobecnými akčními programy pro životní prostředí, které vytvářejí rámec pro činnost EU a jejích členských států v oblasti životního prostředí a klimatu. 8. akční program pro životní prostředí vychází z cílů Zelené dohody pro Evropu², strategie pro růst EU směřující dosažení klimaticky neutrálního, udržitelného, netoxického, odolného a konkurenceschopného oběhového hospodářství spravedlivým a inkluzivním způsobem. Program je rovněž zásadní pro dosažení environmentálních a klimatických cílů vymezených v rámci Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a jejích cílů udržitelného rozvoje a v mnohostranných dohodách o životním prostředí a klimatu.

V souvislosti s řadou náročných hospodářských a geopolitických krizí, včetně agrese Ruska vůči Ukrajině, představuje 8. akční program pro životní prostředí odhodlání EU a jejích členských států řešit krize v oblasti klimatu, biologické rozmanitosti a znečištění a zvýšit odolnost EU vůči budoucím otřesům. 8. akční program pro životní prostředí stanoví dlouhodobý prioritní cíl do roku 2050, kterým je *žít spokojeně v mezích naší planety*, a šest tematických prioritních cílů. Zahrnuje také ambiciózní rámec 34 „základních podmínek“ nezbytných pro dosažení těchto cílů v souladu s mottem Zelené dohody pro Evropu „neškodit“ a zajištění řádné a spravedlivé transformace, v jejímž rámci nebude nikdo opomenut³.

Prioritní cíl 8. akčního programu pro životní prostředí do roku 2050: „*Aby nejpozději do roku 2050 obyvatelé žili spokojeně v mezích naší planety v udržitelné ekonomice blahobytu, v níž se ničím neplýtvá, růst je regenerativní, klimatické neutrality v rámci Unie bylo dosaženo a nerovnosti byly výrazně omezeny. Zdravé životní prostředí je základem dobrých životních podmínek všech lidí a je prostředím, v němž je zachována biologická rozmanitost, ekosystémům se daří a příroda je chráněna a obnovována, což vede k posílení odolnosti vůči změně klimatu, katastrofám souvisejícím s počasím a klimatem a jiným environmentálním rizikům. Unie udává tempo pro zajištění prosperity současných i budoucích generací na celém světě, přičemž se řídí zásadou mezigenerační odpovědnosti.*“

Pro zajištění pokroku EU směrem k plnění jejích environmentálních a klimatických cílů je nutné soudržné monitorování hlavních trendů. Za účelem podpory a posílení integrovaného přístupu zavádí 8. akční program pro životní prostředí mechanismus správy a pověřuje Komisi vytvořením nového monitorovacího rámce pro měření pokroku při dosahování jeho prioritních cílů – monitorovacího rámce 8. akčního programu pro životní prostředí. Ten má být založen na omezeném počtu **hlavních ukazatelů**, které zahrnují systémové ukazatele zabývající se mimo jiné vazbami mezi životním prostředím a sociálním rozměrem a hospodářstvím, a má EU umožnit

¹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/591 ze dne 12. dubna 2022 o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2030 (8. akční program pro životní prostředí).

² COM(2019) 640 final.

³ Doporučení Rady ohledně zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu, COM(2021) 801 final.

sledovat pokrok směrem k zelené transformaci a umožňovat strategický politický dohled na vysoké úrovni. Komise má za úkol každoročně podávat Evropskému parlamentu a Radě zprávu o přijatých opatřeních a nastítnit případná budoucí opatření.

2. Obecné rysy monitorovacího rámce 8. akčního programu pro životní prostředí

Mechanismus správy 8. akčního programu pro životní prostředí zahrnuje každoroční monitorování, posuzování a podávání zpráv Komisi o pokroku při dosahování šesti prioritních cílů programu s přihlédnutím k základním podmínkám a k celkovému cíli, kterým je dosažení systémové změny. Komisi budou podporovat Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) a Evropská agentura pro chemické látky (ECHA), která vyvíjí rámce ukazatelů týkajících se chemických látek.

Jádrem mechanismu správy je soubor hlavních ukazatelů 8. akčního programu pro životní prostředí. Podle čl. 4 odst. 3 rozhodnutí o programu musí ukazatele vycházet ze stávajících údajů, aby se minimalizovala administrativní zátěž, a odrážet nejnovější vývoj, pokud jde o dostupnost a relevanci údajů a ukazatelů. Monitorovací rámec musí být vycházet z metodiky, která Komisi umožňuje měřit „vzdálenost k dosažení cílů“ souvisejících s prioritními cíli. V případech, kdy právní předpisy EU stanoví právně závazné cíle EU, byly k monitorování příslušných cílů programu a základních podmínek zvoleny ukazatele, které jsou jejich základem. EU například odsouhlasila právně závazný cíl snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů, měřené v tunách ekvivalentu CO₂, o 55 % oproti roku 1990. Pokud existují obecné právní požadavky nebo žádoucí cíle, měly by být použity ukazatele, které měří pokrok požadovaným směrem. Například *celkový vyprodukovaný odpad* odráží snahu o uplatnění hierarchie způsobů nakládání s odpady, a tedy o výrazné snížení množství odpadů do roku 2030; *podíl příjmu z ekologických daní v celkovém příjmu z daní* odráží zásadu „znečišťovatel platí“.

Cíle 8. akčního programu pro životní prostředí na období do roku 2030 a vize do roku 2050 vyžadují ukazatele, které měří dlouhodobé výsledky v EU a členských státech (ukazatele „dopadu“ nebo „výsledku“)⁴. V některých případech jsou však zahrnuty ukazatele, které se zaměřují na přijatá opatření (ukazatele „výstupů“), pokud mají silný politický význam nebo souvislost s dohodnutým cílem. Příkladem posledně jmenovaného je ukazatel týkající se *chráněných oblastí* vzhledem k jeho souvislosti s cílem do roku 2030 chránit 30 % půd a mořských oblastí.

Monitorovací rámec 8. akčního programu pro životní prostředí obsahuje vybrané hlavní ukazatele, které poskytují politický souhrn na vysoké úrovni. Vychází z odvětvových nástrojů pro monitorování, aby byla zajištěna soudržnost a minimalizována administrativní zátěž. Mezi tyto nástroje patří správa energetické unie a opatření v oblasti klimatu⁵, rámec pro monitorování oběhového hospodářství, rámec EU pro monitorování biologické rozmanitosti⁶, systém EU pro

⁴ COM „[Soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy](#)“, vydání z listopadu 2021, s. 358.

⁵ Nařízení (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018.

⁶ Přehled ukazatelů a monitor opatření v rámci strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti: <https://dopa.jrc.ec.europa.eu/kcbd/dashboard/>.

sledování biohospodářství⁷ a připravovaný rámec pro monitorování nulového znečištění⁸. Zohledňuje také poznatky získané z přezkumu provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí⁹.

Široká shoda týkající se hlavních ukazatelů v oblasti životního prostředí podpoří poskytování soudržných informací při podávání zpráv o politikách v oblasti životního prostředí a klimatu z širší perspektivy, jako jsou např.:

- „nástroj pro vizualizaci Zelené dohody pro Evropu“, který zahrnuje také digitální aspekty a aspekty přiměřenosti¹⁰,
- výroční zprávy EU o pokroku v oblasti všech 17 cílů udržitelného rozvoje¹¹,
- celostní hodnocení odolnosti v EU a jejích členských státech v rámci přehledů odolnosti¹²,
- index výkonnosti transformace, který hodnotí pokrok 45 zemí ve čtyřech rozměrech přechodu k udržitelnosti¹³,
- evropský semestr, který kromě zaměření na širokou koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti zajišťuje podávání zpráv o cílech udržitelného rozvoje ve všech členských státech¹⁴ a
- průzkumník složených ukazatelů a srovnávacích přehledů¹⁵, interaktivní nástroj obsahující více než 100 vícerozměrných opatření.

Monitorovací rámec 8. akčního programu pro životní prostředí je v souladu se závěrečnou zprávou Konference o budoucnosti Evropy a jejími návrhy v oblasti změny klimatu a životního prostředí¹⁶.

3. Konzultace se zúčastněnými stranami

Komise zveřejnila dne 17. února 2021 konzultační dokument o navrhovaném přístupu a struktuře monitorovacího rámce 8. akčního programu pro životní prostředí, v němž uvedla stávající soubory ukazatelů a zásady, jimiž se řídí výběr hlavních ukazatelů. Tento dokument byl spolu s doplňkovým pokynem ze dne 14. července 2021¹⁷, obsahujícím první návrh hlavních ukazatelů, základem pro konzultace, které probíhaly od července 2021 do ledna 2022. Za účelem konzultace

⁷ Související přehledy: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/visualisation/eu-bioeconomy-monitoring-system-dashboards_en; https://knowledge4policy.ec.europa.eu/biodiversity/topic/eu-biodiversity-strategy-actions-tracker_en.

⁸ COM(2021) 400 final a pracovní dokument útvarů Komise (2021) 141.

⁹ COM(2019) 149 final.

¹⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/egd-statistics/>.

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi>

¹² https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_cs

¹³ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/support-national-research-and-innovation-policy-making/transitions-performance-index-tpi_en

¹⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/sdg-country-overview/>

¹⁵ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/explorer>

¹⁶ <https://futureu.europa.eu/pages/reporting>

¹⁷ https://ec.europa.eu/environment/news/8th-environment-action-programme-commission-consults-monitoring-framework-headline-indicators-2021-07-19_en

navrhovaného souboru ukazatelů Komise na podzim 2021 uspořádala seminář pro členské státy a seminář pro externí zúčastněné strany. Po politické dohodě o 8. akčním programu pro životní prostředí Komise revidovala seznam hlavních ukazatelů v souladu s obdrženou zpětnou vazbou a tento revidovaný seznam znovu konzultovala s členskými státy.

Konzultace umožnila hlouběji se věnovat ukazatelům v rámci konkrétních tematických oblastí a odvětvových monitorovacích nástrojů. Na základě konzultací byly vybrány hlavní ukazatele jako základ pro výroční zprávy o pokroku a konzultace pomohly identifikovat nedostatky v ukazatelích, přičemž byly dohodnuty zástupné ukazatele pro oblasti, kde ukazatel ještě není připraven k použití nebo kde nejsou k dispozici roční údaje. Byla zjištěna potřeba dalších ukazatelů pro podrobnější posouzení v letech 2024 a 2029 (viz oddíl 5) a pro tento účel budou použity ukazatele, které se nedostaly do konečného seznamu.

Některé ukazatele, jako například ukazatele měřící emise skleníkových plynů¹⁸ a ekologické zemědělství, byly na základě široké shody, která vyplynula z konzultací, rychle určeny jako hlavní ukazatele. V oblastech, jako je nulové znečištění, bylo třeba učinit rozhodnutí. Vybrané ukazatele nejlépe odrážejí systémovou povahu environmentálních a klimatických výzev a politik, zatímco specifické oblasti budou nadále hodnoceny pomocí některých cílených monitorovacích nástrojů. Samostatnou kapitolu tvoří její komplexní vize do roku 2050 a ukazatele, které se vztahují k několika prioritním cílům nebo klíčovým iniciativám. Například ukazatel materiálové stopy odráží globální environmentální tlaky související se spotřebou v EU.

Zazněla také důrazná výzva k posílení hlediska zdraví ekosystémů. Proto byly do kapitoly o biologické rozmanitosti zahrnuty tři hlavní ukazatele, které měří pokrok při plnění cíle zastavit a zvrátit úbytek biologické rozmanitosti, a to jak z hlediska jednotlivých druhů, tak i ekosystémů. V kapitole o přizpůsobování se změně klimatu byl navíc upřednostněn ukazatel dopadu sucha na ekosystémy před ukazatelem rizik sucha. Kromě toho byl do průřezové kapitoly týkající se vize 2050 zařazen ukazatel záboru půdy.

V některých oblastech bylo dohodnuto použití zástupných ukazatelů. Například pro nulové znečištění bylo jako ukazatel čistoty vody zvoleno množství dusičnanů v podzemních vodách, i když není každoročně aktualizováno. Ačkoli nevyčísluje snížení úbytku živin, ukazuje dopad tohoto úbytku na kvalitu vody a poskytuje dobrou indikaci pro cíle v oblasti úbytku živin v rámci Zelené dohody. Pokud jde o biologickou rozmanitost, indikátor běžných druhů ptáků například nejlépe ukazuje úbytek populací polního ptactva, který je způsoben zejména zemědělskou intenzifikací. Pokud jde o obnovu a ochranu ekosystémů¹⁹, nejvhodnější zjištěné ukazatele se týkají *chráněných oblastí a propojení lesů*. Podobné zástupné ukazatele se používají také pro environmentální tlaky v komplexních systémech. Například v případě udržitelného energetického systému dospěla konzultace ke kombinaci dvou ukazatelů: *spotřeba energie a energie z obnovitelných zdrojů*.

¹⁸ Používá se v rámci mechanismů EU pro klimatické monitorování, které stanoví vlastní interní pravidla EU pro podávání zpráv na základě mezinárodně dohodnutých závazků.

¹⁹ Práce probíhají v rámci mapování a posuzování ekosystémů a jejich služeb (MAES). Metodika EU pro mapování a posuzování stavu ekosystémů má být hotova do konce roku 2022 na základě mezinárodně dohodnutých standardů systému environmentálního a ekonomického účetnictví OSN.

U omezeného počtu oblastí, kde ukazatele ještě nejsou k dispozici, ale jsou politicky obzvláště důležité, bylo zvoleno odkazování na budoucí vývoj (dotace na fosilní paliva) nebo zahrnutí zástupného ukazatele (nerovnosti v oblasti životního prostředí) (viz oddíl 5).

4. Vybrané hlavní ukazatele

Soubor hlavních ukazatelů se řídí strukturou 8. akčního programu pro životní prostředí a zahrnuje 26 ukazatelů. Každý specifický prioritní cíl je mapován pomocí dvou ukazatelů, s výjimkou biologické rozmanitosti, která využívá tři ukazatele. Po pěti ukazatelích je uvedeno k environmentálním tlakům, základním podmínkám a dlouhodobému prioritnímu cíli pro rok 2050.

UKAZATEL	CÍL	ZDROJ ²⁰
Zmírňování změny klimatu (čl. 2 odst. 2 písm. a))		
1. Emise skleníkových plynů (GHG, index 1990 = 100, v tunách ekvivalentu CO₂)	Klimatická neutralita: snížit do roku 2030 čisté emise skleníkových plynů alespoň o 55 % ve srovnání s úrovní z roku 1990 ²¹	EEA
2. Emise skleníkových plynů z využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF²², v tunách ekvivalentu CO₂)	Klimatická neutralita: zvýšit do roku 2030 čisté pohlcování skleníkových plynů pomocí propadů uhlíku v odvětví LULUCF na -310 milionů tun ekvivalentu CO ₂ ²³	EEA
Přizpůsobení se změně klimatu (čl. 2 odst. 2 písm. b))		
3. Hospodářské ztráty související se změnou klimatu (v miliardách EUR)	Hospodářský dopad změny klimatu: snížit celkové peněžité ztráty způsobené počasím a událostmi souvisejícími se změnou klimatu	EEA ²⁴
4. Dopad sucha na ekosystémy (postižená plocha v km²)	Odolnost ekosystému: snížit plochu postiženou suchem a ztrátou produktivity vegetace	EEA
Regenerativní oběhové hospodářství (čl. 2 odst. 2 písm. c))		
5. Spotřeba surovin (v tunách na obyvatele)	Materiálová stopa: výrazně snížit materiálovou stopu EU ²⁵ , a to snížením množství surovin potřebných k výrobě výrobků spotřebovávaných v EU	Eurostat

²⁰ Organizace odpovědná za sběr údajů a metodiku.

²¹ [Nařízení \(EU\) 2021/1119](#) ze dne 30. června 2021 (právní rámec pro klima).

²² Využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví.

²³ COM(2021) 554 final (nařízení o LULUCF).

²⁴ Na základě údajů CATDAT z RiskLayer.

²⁵ 8. akční program pro životní prostředí, čl. 3 písm. s).

6. Celková produkce odpadu (v kg na obyvatele)	Předcházení vzniku odpadů: do roku 2030 výrazně snížit celkové množství vyprodukovaného odpadu ²⁶	Eurostat
Nulové znečištění a životní prostředí bez toxických látek (čl. 2 odst. 2 písm. d))		
7. Předčasná úmrtí v důsledku expozice jemným částicím (PM2,5) (počet předčasných úmrtí)	Dopad životního prostředí na zdraví: do roku 2030 snížit počet předčasných úmrtí způsobených znečištěním ovzduší o 55 % (oproti roku 2005) ²⁷	EEA
8. Dusičnany v podzemních vodách (v mg NO ₃ /l a v % monitorovacích stanic s hodnotou nad 50 mg NO ₃ /l)	Čistá voda: snížit úbytek živin v bezpečných zdrojích podzemních vod o nejméně 50 %	EEA ²⁸
Biodiverzita a ekosystémy (čl. 2 odst. 2 písm. e))		
9. Vyhlášené chráněné suchozemské a mořské oblasti²⁹ (v % celkové plochy)	Ochrana přírody: do roku 2030 právně chránit alespoň 30 % pevniny v EU a 30 % rozlohy mořských oblastí EU ³⁰	EEA
10. Indikátor běžných druhů ptáků (index: 1990 = 100)	Zachování biologické rozmanitosti: zvrátit pokles populací běžných druhů ptáků ³¹	EBCC/ ³² BirdLife/RSP B/ČSO
11. Propojení lesů (0–100 % ³³)	Zdravé ekosystémy: zvýšit míru propojení lesních ekosystémů s cílem vytvořit a integrovat ekologické koridory ³⁴ a zvýšit odolnost vůči změně klimatu	Společné výzkumné středisko
Tlaky na životní prostředí a klima související s výrobou a spotřebou v EU (čl. 2 odst. 2 písm. f))		

²⁶ Akční plán pro oběhové hospodářství, COM(2020) 98 final, a akční plán nulového znečištění, COM(2021) 400 final.

²⁷ Akční plán pro nulové znečištění, COM(2021) 400 final.

²⁸ Roční údaje EEA budou validovány údaji shromážděnými podle směrnice o dusičnanech (zdroj údajů: ENV/JRC), které jsou k dispozici každé 4 roky.

²⁹ Vnitrostátně vyhlášené lokality nebo lokality sítě Natura 2000.

³⁰ Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti.

³¹ Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti.

³² EBCC – Evropská rada pro sčítání ptáků; RSPB – Královská společnost pro ochranu ptáků; ČSO (Česká společnost ornitologická).

³³ Od vůbec nepropojených (0 %) po plně propojené (100 %).

³⁴ Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti s odkazem na transevropskou síť přírody a návrh nařízení o obnově přírody, který předložila Komise, COM(2022) 304 final ze dne 22. 6. 2022.

12. Spotřeba energie (v milionech tun ropného ekvivalentu)	Energetická účinnost: do roku 2030 snížit (primární a konečnou) spotřebu energie nejméně o 13 % ve srovnání s rokem 2020 ³⁵	Eurostat
13. Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie (v %) ³⁶	Udržitelná energie: alespoň [45 %] energie z obnovitelných zdrojů v hrubé konečné spotřebě energie do roku 2030 ³⁷	Eurostat
14. Míra využití oběhového materiálu (v % k celkovému využití materiálů)	Udržitelný průmysl: do roku 2030 zdvojnásobit poměr využívání oběhového materiálu ve srovnání s rokem 2020 ³⁸	Eurostat
15. Podíl autobusů a vlaků na pozemní osobní dopravě (v % z celkového objemu pozemní osobní dopravy, vyjádřeno v osobokilometrech)	Udržitelná mobilita: zvýšit podíl hromadné dopravy (autobusy, autokary a vlaky)	Eurostat
16. Plocha využívaná k ekologické produkci (v % využívané zemědělské půdy v km ²)	Udržitelné zemědělství: 25 % zemědělské půdy EU obhospodařováno ekologicky do roku 2030 ³⁹	Eurostat
Základní podmínky (článek 3)		
17. Podíl ekologických daní na celkových daňových příjmech (v %)	Donutit znečišťovatele platit: zvýšit podíl ekologických daní na celkových příjmech z daní a sociálních příspěvků	Eurostat
18. Dotace na fosilní paliva (v milionech EUR) ⁴⁰	Donutit znečišťovatele platit: snížit environmentálně škodlivé dotace, zejména dotace na fosilní paliva, s cílem jejich neprodleného postupného odstranění	Evropská komise
19. Výdaje na ochranu životního prostředí (v miliardách EUR a % HDP)	Financování transformace: zvýšit výdaje domácností, podniků a vlád na prevenci, snižování a odstraňování znečištění a dalšího zhoršování životního prostředí	Eurostat

³⁵ Cíl odráží oznámení plánu REPowerEU (COM(2022) 230 final). S výhradou konečné dohody o pozměněné směrnici o energetické účinnosti (COM(2021) 558 final) a cíle pro energii z obnovitelných zdrojů, který podléhá pozměněné směrnici o obnovitelných zdrojích energie (COM(2021) 557 final).

³⁶ Včetně rozdělení podle obnovitelných zdrojů energie.

³⁷ Viz poznámka pod čarou pro ukazatel č. 12, číslo bude upraveno v závislosti na konečné dohodě o pozměněné směrnici o obnovitelných zdrojích energie (COM(2022) 222 final).

³⁸ Akční plán pro oběhové hospodářství [COM\(2020\) 98 final](#): „v nadcházejícím desetiletí“.

³⁹ Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti a strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“.

⁴⁰ Údaje jsou zveřejněny v pracovním dokumentu útvarů Komise připojeném ke zprávě o stavu energetické unie, COM(2021) 950 final. Od roku 2023 budou údaje vycházet ze zpráv členských států, které jsou vyžadovány podle nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu.

20. Zelené dluhopisy (v % ze všech vydaných dluhopisů)	Udržitelné investice: navýšit vydávání zelených dluhopisů za účelem podpory veřejného a soukromého financování zelených investic	EEA ⁴¹
21. Index ekologické inovace ⁴² Výkonnost členských států ve srovnání s průměrem EU (EU = 100) a trendy	Inovace pro udržitelnost: navýšení ekologických inovací jakožto hnacího motoru zelené transformace	Středisko pro ekologické inovace
Spokojený život v mezích naší planety (čl. 2 odst. 1)		
22. Záběr půdy (v km ² za rok)	Meze naší planety / udržitelné využívání půdy: nulový čistý záběr půdy do roku 2050 ⁴³	EEA
23. Index spotřeby vody plus ⁴⁴ (v %)	Meze naší planety / udržitelné využívání vody: snížit nedostatek vody ⁴⁵	EEA
24. Stopa spotřeby ⁴⁶ (na základě posuzování životního cyklu)	Udržitelná spotřeba: výrazně snížit stopu spotřeby EU ⁴⁷ , tj. dopad spotřeby na životní prostředí	Společné výzkumné středisko
25. Pracovní místa a hrubá přidaná hodnota odvětví environmentálních výrobků a služeb (v % hospodářství celkem)	Udržitelná konkurenceschopnost: zvýšení podílu zelené ekonomiky a zelených pracovních míst v rámci celého hospodářství ⁴⁸	Eurostat
26. ZÁSTUPNÝ UKAZATEL Nerovností v oblasti životního prostředí ⁴⁹	Příznivé environmentální podmínky: omezit nerovnosti v oblasti životního prostředí a zajistit spravedlivou transformaci	

5. Odstranění rozdílů mezi ukazateli

Z konzultací vyplynuly nedostatky v oblasti monitorování týkající se ukazatelů, které by mohly být užitečné pro tvorbu environmentálních a klimatických politik v nadcházejících letech. Zatím například neexistují vhodné ukazatele pro sledování zdravých ekosystémů a půdy nebo udržitelného využívání chemických látek. Ačkoli se údaje z monitorování shromažďují v mnoha oblastech, některé stávající požadavky na podávání zpráv nezahrnují každoroční sdílení údajů na úrovni EU, např. údaje o odpadcích v mořích nebo o chemických látkách ve vodě se EU předávají

⁴¹ Na základě poznatků Bloomberg Finance L.P. použitých v pracovním dokumentu útvarů Komise týkajících se monitorování pokroku směrem k vytvoření unie kapitálových trhů, (2021) 544 final/2.

⁴² Tento index může být nahrazen, aby odrazil nové politické potřeby.

⁴³ Strategie EU pro půdu do roku 2030, COM(2021) 699 final.

⁴⁴ Informace o odvětvích, na něž se index vztahuje, a o časovém a prostorovém rozsahu najdete na adrese

https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/sdg_06_60_esmsip2.htm a

<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/use-of-freshwater-resources-3/assessment-4>

⁴⁵ Směrnice 2000/60/ES (rámcová směrnice o vodě).

⁴⁶ Tento ukazatel kombinuje intenzitu spotřeby a dopady reprezentativních výrobků pro pět oblastí spotřeby na životní prostředí a hodnotí celý dodavatelský řetězec výrobků (vnitřní i obchodní).

⁴⁷ Ustanovení čl. 3 písm. s) 8. akčního programu pro životní prostředí a akční plán pro oběhové hospodářství.

⁴⁸ Definice viz https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/env_egs_esms.htm

⁴⁹ Viz oddíl 5.

pouze jednou za 6 let. Tuto překážku vyřeší lepší provádění stávajících právních předpisů a snaha o otevřené datové prostory v politikách EU⁵⁰.

8. akční program pro životní prostředí obsahuje systémové ukazatele, které se zabývají environmentálně-sociálními a environmentálně-hospodářskými souvislostmi. V případě nerovností v oblasti životního prostředí byl použit zástupný ukazatel, zatímco bude EEA vyvíjet ukazatel, který propojí expozici znečištění ovzduší s výší příjmu. Jedná se o součást širší snahy o měření environmentální spravedlnosti a o propojení expozice skupin ohrožených socioekonomickou marginalizací s environmentálními a zdravotními hrozbami. Pokud jde o environmentálně škodlivé dotace, Komise v současné době připravuje prováděcí akt podle nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu⁵¹, který bude zahrnovat podávání zpráv o postupném odstraňování dotací v energetice, zejména na fosilní paliva. V roce 2022 začal Eurostat od národních statistických úřadů shromažďovat údaje týkající se „potenciálně škodlivých dotací souvisejících se životním prostředím“. V oblasti environmentálně-hospodářských souvislostí stále chybí ukazatele pro posuzování makroekonomických přínosů ekosystémové rozmanitosti, rizik vyplývajících z ničení ekosystémů, nákladů na jiné znečišťující látky, než jsou skleníkové plyny, a celkových socioekonomických přínosů a distribučních aspektů přechodu na environmentální udržitelnost.

Některé ukazatele, které nebyly vybrány jako hlavní, budou použity při dvou hloubkových posouzeních plánovaných na roky 2024 a 2029. Například údaje týkající se ztrát na lidských životech v souvislosti s klimatem by mohly pomoci rozšířit perspektivu při posuzování pokroku v oblasti adaptace na změnu klimatu. Totéž se týká potenciálu *organického uhlíku v půdě* pro obnovu přírody, *podílu rostlinného příjmu v rámci celkového kalorického příjmu a používání pesticidů*⁵² pro posuzování pokroku k udržitelnému potravinovému systému nebo ukazatele týkajícího se *elektrifikace dopravy* pro širší pohled na udržitelnou mobilitu. Ukazatele týkající se správy záležitostí týkajících se životního prostředí, které pokrývají zajišťování dodržování předpisů, transparentnost, účast veřejnosti a přístup k právní ochraně, nejsou vhodné jako hlavní ukazatele, ale budou využity při hloubkových posouzeních.

6. Zprávy o pokroku

V souladu s rozhodnutím 8. akčního programu pro životní prostředí bude Komise s podporou EEA a ECHA předkládat výroční zprávy o pokroku při dosahování cílů na základě rámce pro sledování s 26 hlavními ukazateli popsány v tomto sdělení.

EEA vytvoří v úzké spolupráci s Komisí do konce roku 2023 metodiku posuzování a předloží svou první roční bilanci pokroku. Komise podá zprávu o svých hlavních zjištěních s cílem usnadnit každoroční výměnu názorů s Evropským parlamentem a Radou. Vedle každoročního podávání

⁵⁰ COM(2020) 66 final.

⁵¹ Viz článek 17 nařízení (EU) 2018/1999.

⁵² Návrh směrnice o udržitelném používání pesticidů COM(2022) 305 final: cíl snížit používání chemických pesticidů o 50 % do roku 2030.

zpráv a výměny názorů stanoví rozhodnutí o 8. akčním programu o životním prostředí též přezkum v polovině období v roce 2024 a hodnocení v roce 2029.

Toto podávání zpráv bude podporovat komunikaci o pokroku při dosahování cílů Zelené dohody. Bude sloužit jako základ pro komunikaci s občany a tvůrci politik o tom, zda jsou naše opatření dostatečně ambiciózní, aby nám pomohla udržet se v mezích naší planety, nebo zda jsou potřeba vyšší ambice. Konzultace upřednostnila ukazatele, které lze rozdělit na různé úrovně správy, což usnadní dialog na celostátní, regionální, městské a místní úrovni.

7. Výhled

8. akční program pro životní prostředí vyžaduje monitorovací rámec, který bude stabilní a zároveň umožní určitou flexibilitu. V souladu s tím Komise zváží navržené změny hlavních ukazatelů po přezkumu v polovině období v roce 2024 a po hodnocení v roce 2029, zejména s ohledem na zpřístupnění nových ukazatelů v důsledku probíhající a budoucí práce (viz oddíl 5).

8. akční program pro životní prostředí ukládá Komisi, aby dále vyjasnila a případně zefektivnila vzájemné vazby mezi stávajícími soubory ukazatelů na úrovni EU, rámci pro sledování a procesy, které sledují sociální, ekonomický a environmentální pokrok. Za tímto účelem bude Komise vycházet z nového nástroje⁵³, který sdružuje údaje z více než 100 indexů, srovnávacích přehledů a přehledů a umožňuje identifikovat vzájemné vazby mezi nimi. Zpráva by měla vést k budoucímu souhrnnému přehledu nad rámcem HDP, který by měřil pokrok EU směrem k udržitelnosti, dobrým životním podmínkám a odolnosti. Soubor hlavních ukazatelů 8. akčního programu pro životní prostředí by mohl tvořit jeho environmentální složku.

Komise bude nadále podporovat soudržnost hlavních ukazatelů 8. akčního programu pro životní prostředí a dalších průřezových nástrojů pro monitorování, jako je evropský semestr monitorování cílů udržitelného rozvoje EU. Komise rovněž zahájila přípravné práce na integrovaném rámci pro dobré životní podmínky, který by mohl tvůrcům politik a zúčastněným stranám poskytnout informace o tom, zda jsou environmentální politiky dostatečně ambiciózní, aby EU zůstala v bezpečných a spravedlivých mezích naší planety.